

ADANA F TİPİ YÜKSEK GÜVENLİKLİ CEZA İNFAZ KURUMU TAKİP ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2024/19

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 19/4/2024 tarih ve 2024/410 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

I. GİRİŞ	1
II. GENEL BİLGİLER	3
A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler.....	3
B. Kurum Personeli	3
C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	5
A. Fiziksel Koşullar.....	5
B. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri.....	10
C. Beslenme.....	12
D. Sağlık Hizmetleri	14
E. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri.....	16
F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal, Sportif ve Mesleki Etkinlikler	19
G. Dış Dünya ile İletişim.....	23
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	25
A. Değerlendirme	25
B. Önceki Ziyarete Verilen Tavsiyelerin Takibi Bağlamında Tespit ve Gözlemler	26
C. Tavsiyeler.....	34
1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler.....	34
2. Adana İl Sağlık Müdürlüğüne Tavsiye	36
3. Adalet Bakanlığına Tavsiye	36

AIÖK	: Avrupa İşkencenin ve İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi
BM	: Birleşmiş Milletler
m²	: Metrekare
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
para.	: Paragraf
SEGBİS	: Ses ve Görüntülü Bilişim Sistemi
TIHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu ile insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol'ü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“Bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesine göre: *“Yüksek güvenli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir.”*

5. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. Anılan görevin icrası kapsamında 11-12/9/2023 tarihlerinde Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumuna¹ *habersiz bir takip* ziyareti gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde; İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman Yardımcıları ..., Uzman Psikolog ... ve Kurumumuzun talebi üzerine görevlendirilen Hekim ... yer almıştır.

7. Ziyaret, İdare ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. TIHEK Heyeti tarafından Kurum İdaresine UÖM görevine, ziyaretin amacına ve yöntemine ilişkin bilgiler verilmiştir. İdareden Kurum hakkında güncel bilgiler, Kurumun mevcut durumu, mahpusların² sayısı ve sınıflandırmalarına ilişkin bilgiler alınmıştır. İdare ile yapılan görüşmenin ardından Ziyaret Heyeti odaların bulunduğu alan ve eklentilerde incelemelerde bulunmuştur. Burada İdarenin dahli olmadan farklı gruplardan mahpusların bulunduğu odalar seçilerek buradaki mahpuslarla görüşmeler gerçekleştirilmiş ve mahpusların tutuldukları ortam yerinde gözlemlenmiştir. Heyet üyeleri tarafından görüşme gerçekleştirilen mahpuslara; TIHEK ve UÖM hakkında genel bilgi verilmiş, ziyaretin amacı ve kapsamı belirtilmiş; gizliliğe riayet edilerek rapor hazırlanacağı hususu aktarılmıştır. Görüşmeler sırasında infaz ve koruma memurları ile diğer idari personel odalarda bulunmamıştır. Buradaki görüşmelerin ardından sağlık servisi, psiko-sosyal servis, manevi rehberlik servisi, kütüphane, kamera odası, çamaşırhane, kantin, açık ve kapalı görüş alanları, avukat görüşme alanı, personel yemekhanesi, ziyaretçi odaları, açık ve kapalı spor salonları ziyaret edilmiştir. Ziyaret bitiminde İdare ile son bir toplantı yapılmış; ilk tespit ve gözlemler paylaşılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun İdare ve ilgili kurumlarla paylaşılarak tavsiyelerin takip edileceği bilgisi verilmiş; ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret sonlandırılmıştır.

8. Bu rapor, 9/1/2023 tarihli ve 2023/03 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık makamının 6/9/2023 tarihli ve 26427 sayılı oluruna istinaden 11-12/9/2023 tarihlerinde Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumuna gerçekleştirilen takip ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

---

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

² Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hükümsüzlüleri ifade etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Kurum Hakkında Genel Bilgiler

9. Adana ilinin Sarıçam ilçesinde yer alan Kurum, şehir merkezine 17 kilometre mesafededir. 2003 yılında faaliyete geçen Kurum, 34.040 m²'lik açık alan üzerine inşa edilmiş olup 20.000 m² kapalı alana sahiptir.

B. Kurum Personeli

10. Kurumda ziyaret tarihinde 205 personel görev yapmakta olup personelin çoğunluğu lisans mezunudur. Personelin ünvan ve sayı dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

ÜN VAN	PERSONEL SAYISI
Kurum Müdürü	1
Kurum İkinci Müdürü	1
İdare Memuru	3
Uzman Öğretmen	1
Psikolog	2
Sayman	1
Diş Hekimi	1
Bilgisayar İşletmeni	2
Cezaevi Kâtabi	3
Memur	1
Sağlık Memuru	2
Teknisyen	2
Teknisyen Yardımcısı	1
İnfaz ve Koruma Başmemuru	4
İnfaz ve Koruma Başmemuru (Vekil)	1
İnfaz ve Koruma Başmemuru (Tevdiren)	6

İnfaz ve Koruma Memuru (Kadın)	11
İnfaz ve Koruma Memuru (Erkek)	162
TOPLAM	205

11. Kurumda gündüz ve dörtlü vardiya sistemi³ olmak üzere iki farklı mesai tipi uygulanmaktadır. Gündüz mesai sisteminde; vardiya sisteminde görevlendirilenlerin dışında kalan personel 08.00-17.00 saatleri arasında çalışmaktadır. Vardiya sisteminde görevli personel ise 08.00-20.00 ile 20.00-08.00 saatleri arasında çalışmaktadır.

12. Kurumda görev yapan personelin belirli dönemlerde Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü eğitim merkezlerince planlanan farklı konularda eğitimlere katıldığı; özellikle İnsan Hakları Eylem Planı kapsamında “Cumhurbaşkanlığı Uzaktan Eğitim Kapısı”⁴ sistemi üzerinden ceza infaz kurumları ve denetimli serbestlik müdürlüklerinde görevli personele "İnsan Hakları", "İnsan Hakları Temelinde İş Yerinde Cinsiyet Eşitliği", "İnsan Hakları ve Kamu Denetçiliği Kurumu Bağlamında İyi Yönetim İlkeleri" ve "İnsan Hakları Çerçevesinde Etik" konulu derslerin, Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi tarafından belirlenerek Kuruma bildirildiği ve anılan eğitim programına personelin katılmasının sağlandığı bilgisi edinilmiştir.

13. Kurum personelinin, yukarıda sayılan eğitimlere ek olarak yine eğitim merkezlerince planlanan öfke kontrolüne yönelik eğitimlere katılımlarının sağlandığı ve öfke problemi yaşayan mahpuslara yaklaşımları konusunda gerekli donanım ve bilgiye sahip olduğu belirtilmiştir.

C. Özgürlüğünden Mahrum Bırakılan Kişiler

14. Ziyaret tarihinde Kurumda 226 hükümlü, 68 hükümözlü ve 45 tutuklu olmak üzere toplam 339 mahpus barındırılmaktadır. Bu mahpuslardan 19’u yabancı⁵ uyrukludur. Kurumda kadın ve çocuk mahpus bulunmamaktadır.

15. Ziyaret tarihinde Kurumda, kronik rahatsızlığı olan 48 mahpus⁶ bulunmaktadır.

³ Dörtlü vardiya; 08.00-20.00 arası çalışan personelin 24 saat dinlendiği; 20.00-08.00 arası gece çalışan personelin ise 48 saat dinlendiği çalışma sistemini ifade eder.

⁴ Uzaktan Eğitim Kapısı, kamu çalışanlarının ihtiyaçlarına uygun bilgi, beceri ve yetkinliklere yönelik hazırlanan ve tüm kamu kurumlarının hizmetine sunulan dijital eğitim platformudur.
<https://uzaktanegitimkapisi.cbiko.gov.tr/Giris?return=/> (E.T: 8/11/2023).

⁵ 4 Irak, 1 Kanada, 1 Rusya ve 13 Suriye uyruklu yabancı mahpus bulunmaktadır.

⁶ 3 Hepatit B, 3 Hepatit C, 6 Astım, 3 Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOA), 5 Diyabet, 7 Hipertansiyon, 1 Crohn, 3 Epilepsi, 7 Kroner Arter Hastalığı, 4 Psikoz, 3 anemi ve 3 fiziksel engelli mahpus bulunmaktadır.

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

16. A, B ve C olmak üzere birbirine bağlantılı 3 bloktan oluşan Kurum 368 kişi kapasitelidir. Kurumda, 59 tek kişilik ve 103 üç kişilik odanın yanı sıra 2 geçici oda mevcuttur.

17. Kurumdaki tek kişilik odalar, 10 m²'lik yaşam alanına sahip ve standart olup odalarda birer adet tek kişilik demir karyola, demir dolap, plastik masa ve plastik sandalye bulunmaktadır. Odaların içindeki ayrı bir bölümde, toplam 2,5 m² genişlikte bir adet tuvalet ve duş alanı mevcuttur. Yan yana bulunan 3 tekli oda, aynı havalandırma alanını (80 m²) kullanmaktadır.

18. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükümlü olanlar ile 5275 sayılı Kanun'un 9/3 maddesi gereğince tehlikeli mahpus⁷ olarak addedilenler tek kişilik odalarda; diğer mahpuslar ise üç kişilik odalarda barındırılmaktadır. Mahpusların odalara yerleşiminin mevzuata⁸ uygun olarak hükümlülük süreleri ve suç türlerine göre gruplandırıldığı görülmüştür.

19. Tek kişilik odalarda kalan mahpuslarla yapılan görüşmelerde mutfak alanının bulunmaması sebebiyle bulaşıklarını ve kantinden aldıkları meyve ve sebzeyi tuvalet lavabosunda yıkamak zorunda kaldıkları ifade edilmiştir.

20. Kurumdaki tek kişilik odalardan bir tanesi engelli mahpuslara uygun şekilde düzenlenmiştir. Ziyaret tarihinde boş olan odadaki tuvaletin alafranga olduğu, lavabo ve aynasının daha alçak bir seviyede duvara monte edildiği ve tuvalet ile duş alanlarında tutunma barlarının olduğu görülmüştür.

21. Kurumda bulunan 3 kişilik odalar ise 2 katlıdır. Ortak alan şeklinde tasarlanan ve 21 m²'lik yaşam alanına sahip olan alt katlarda 1 adet plastik masa, 3 adet plastik sandalye, krom tezgâh, evye ve musluk bataryası, tezgâhın üzerinde duvara monte edilmiş dolaptan

⁷ 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları" başlıklı 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasına göre bu mahpuslar, "Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usûllerine ısrarla karşı koyanlar..." şeklinde tanımlanmıştır.

⁸ 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlülerin gruplandırılması" başlıklı 24'üncü maddesine göre "(1) Hükümlüler;

a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler,

b) Aklî ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine

tâbi tutulması gerekenler,

c) Tehlike hâli taşıyanlar,

d) Terör suçluları,

e) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular,

gibi gruplara ayrılırlar.

(2) Hükümlüler ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılırlar."

oluşan bir mutfak alanı ile ayrı bir bölümde tuvalet ve duş alanı mevcuttur. Yatakhane şeklinde düzenlenen 25 m² büyüklüğündeki üst katlarda ise üçer adet demir karyola, dolap ve plastik etajer bulunmaktadır. 3 kişilik odaların 80 m² büyüklüğündeki havalandırma alanı diğer odalardan bağımsızdır.

22. 3 kişilik odalardan 3 tanesinin tuvalet kısmı alafranga tuvaletlerle değiştirilerek odalar, engelli veya yaşlı mahpuslar için uygun hale getirilmiştir.⁹

23. Kurumda incelenen odaların çoğunda mahpuslarca kantinden satın alınan küçük televizyon, mini buzdolabı, vantilatör¹⁰, su ısıtıcısı, elektrikli semaver gibi eşyaların bulunduğu görülmüştür.

24. Odaların hepsinde, oda kapılarının hemen yanına konumlandırılmış şekilde acil durum butonları mevcuttur. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede acil çağrı butonlarının çalışır vaziyette olduğu görülmüştür. Görevli personel tarafından; mahpusların acil durum butonlarını genelde dilekçelerinin akıbetini öğrenmek, kantin fişi vermek, deterjan istemek vs. gibi durumlar için amacı dışında kullandığı belirtilmiştir.

25. Kurumda odaların temizliği, odada kalan mahpuslar tarafından yapılmaktadır. Kendi temizliğini yapamayacak durumda olan mahpusların odalarının ise iç hizmetlerde çalışan mahpuslar tarafından temizlendiği belirtilmiştir.

26. Pandemi döneminin başından ziyaret tarihinden bir ay öncesine kadar haftalık olarak temel temizlik malzemelerinin (bulaşık deterjanı ve çamaşır suyu) Kurum tarafından ücretsiz verildiği belirtilmiştir. Ziyaret tarihinde, maddi durumu iyi olmayan mahpusların ihtiyaç duyduğu temizlik malzemelerinin Kurum tarafından karşılanmaya devam edildiği, diğer mahpusların ise kantinden temizlik malzemelerini satın alabildiği hem Kurum İdaresi hem de görüşülen mahpuslarca dile getirilmiştir.

27. Kireç çözücü, çamaşır suyu gibi kimyasal maddelerin Kurum İdaresinin kontrolünde kullanıldığı ve odalarda bulundurulmasına müsaade edilmediği ifade edilmiş, ziyaret esnasında odaların dışında kapı girişinde kireç çözücü ve çamaşır suyunun ambalajında tutulduğu ve odalara talep halinde, yarım çay bardağı kadar verildiği görülmüştür.

28. Kurumda gün içinde hastaneye ya da mahkemelere nakledilecek mahpuslar için içerisinde yalnızca plastik sandalyelerin olduğu 5 bekleme odası mevcuttur. Bekleme odalarında havalandırma ve doğal aydınlatmanın tavana yakın şekilde konumlandırılmış,

---

⁹ BM Engelli Hakları Sözleşmesi madde 14: “*Taraf Devletler engelli kişiler eğer herhangi bir süreç sonunda özgürlüklerinden mahrum edildiyse; bunun diğer bireylerle eşit koşullar altında yapılmasını; engellilerin uluslararası insan hakları hukukuna uygun olarak güvencelere sahip olmasını ve makul düzenlemeye ilişkin hükümler dâhil olmak üzere Sözleşme'nin hedefleri ve ilkeleriyle uyumlu muamele görmesini sağlar.*”

¹⁰ Her odada en fazla 2 vantilatöre izin verildiği bilgisi edinilmiştir.

dışarıdan parmaklıklı vasistas pencerelerle sağlandığı ve yeterli olduğu anlaşılmış; odaların içinde tuvaletin bulunmadığı görülmüştür.

29. Görevli personel tarafından; bekleme odasındaki mahpusların tuvalet ihtiyaçları olması halinde, mahpuslar tarafından kapıya vurularak ya da acil durum butonuna basılarak kendilerine seslendiği ve görevli infaz ve koruma memurlarınca mahpusların aynı katta, odaların az ilerisinde bulunan tuvaletlere götürüldüğü ifade edilmiştir.

30. Ziyaret Heyeti tarafından mahpusların Kuruma kabulünden hemen sonra yerleştirildiği geçici odalar da incelenmiş; odalarda üzerinde yatak bulunan dörder tane ranza tipi yatak, demir dolaplar, birer tane alaturka tuvalet ve duş alanı olduğu; ısıtmanın odalarda bulunan kalorifer peteği ile havalandırma ve doğal aydınlatmanın ise tavana yakın şekilde konumlandırılmış, dışarıdan parmaklıklarla kapatılan vasistas pencerelerle sağlandığı görülmüştür.

31. Kurumda 2 doku hasarı ve travma önleyici oda¹¹(yumuşak oda) bulunmaktadır. Ziyaret tarihinde odaların her ikisi de incelenmiş; oda kapılarının iç kısmı da dâhil olmak üzere odaların tamamen mavi yumuşak malzeme ile kaplandığı görülmüştür. Odalarda birer adet alaturka tuvalet bulunmaktadır. İki odada da sifon ya da tuvaleti temizlemek için herhangi sistem bulunmadığı; odalardan birinde de tuvaletin temiz olmadığı görülmüştür. Yumuşak odalarda, tavana monte edilmiş halde ikişer kamera bulunduğu ve kameraların tuvalet alanını da görüntülediği anlaşılmıştır.

32. Yumuşak odaların havalandırma ve doğal ışığı, tavana yakın şekilde konumlandırılmış, dışarıdan demir parmaklıklı, vasistas pencereyle sağlanmaktadır. Yine odaların tavanında, havalandırma için bir mazgal mevcut olduğu görülmüştür. Ancak pencerenin kapalı olması ve havalandırma sisteminin çalışmaması sebebiyle odalardaki havalandırmanın yeterli olmadığı tespit edilmiştir.

33. Görevli personel tarafından yumuşak odanın uzun süredir kullanılmadığı; kullanılması halinde mahpusun odada tutulmasına ilişkin standart bir süre uygulaması olmadığı ancak görevli infaz ve koruma memuru tarafından her 15-20 dakikada bir, yumuşak odaya konulan mahpusun kontrol edildiği ifade edilmiştir.

34. Ziyaret Heyeti tarafından, yumuşak odada tutulanların kaydı için kullanılan defter incelenmiş, odanın en son 7/7/2022 tarihinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Odaya konulan en son mahpusun 6 saat tutulduğu ve nöbetçi infaz ve koruma memuru tarafından 2 saatte 1 kontrol

---

¹¹ “Yumuşak oda” veya “süngerli oda” olarak da bilinmektedir.

edildiğine dair deftere kayıt düşüldüğü görülmüştür. Görevli personel tarafından, odaya konulan mahpusların defterde yazandan çok daha sık kontrol edildiği ifade edilmiştir.

35. Defterde, mahpusların yumuşak odaya alınma sebepleri genel olarak “memura saldırı”, “kendine zarar vereceğini bildirmesi”, “oda kapı ve duvarlarına vurması”, “koğuş camlarını kırması”, “agresif hal ve davranışları” şeklinde not edilmiştir. Defterde yapılan incelemede 15/1/2022 tarihinde agresif hal ve davranışları sebebiyle yumuşak odaya konulan 1 mahpusun 2 gün boyunca odada tutulduğu tespit edilmiştir.

36. Yumuşak odanın en son kullanıldığı tarihin Kurumdaki kameraların kayıt saklama süresi olan 6 aylık süreyi aşması dolayısıyla Ziyaret Heyeti tarafından odanın kullanımına dair kamera kaydı izlenememiştir.

37. Kurumda toplam 413 adet güvenlik kamerasının bulunduğu; tüm kameraların yakınlaştırma ve gece görüşü özelliğine sahip olduğu ancak ses almadıkları ve Kurum genelinde kör nokta bulunmadığı ifade edilmiştir.

38. Yapılan incelemelerde; Kurum genelinde, koğuş içlerinde ve muayene odalarında kamera bulunmadığı, havalandırma alanlarını gören kameraların da yalnızca alt kat ve üst kat pencerelerini gördüğü, odaların içinin ise görünmediği tespit edilmiştir.

39. Güvenlik kameralarından gelen görüntüyü kaydeden DVR¹² cihazının özelliğine göre değişmekle birlikte kamera kayıtlarının ortalama 6 ay geriye dönük olarak saklandığı belirtilmiş; Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede de bu husus teyit edilmiştir.

40. Görevli personel tarafından kamera kayıtlarının, Merkez Kontrol Odasında nöbetçi personel tarafından 7/24 esasına göre izlendiği ve her vardiyada 3 personelin bulunduğu ifade edilmiştir.

41. Ziyaret tarihinden kısa süre önce gerek kör noktaların ortadan kaldırılması gerekse Kurum bünyesindeki tüm kameraların İnternet Protokolü (IP) sistemine¹³ geçirilmesinin sağlanması amacıyla bir altyapı çalışmasının yapıldığı, bu çalışma neticesinde Kurumdaki tüm kameraların, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü bünyesindeki Güvenlik ve İnfaz Daire Başkanlığı Bilgi Analiz Bürosuna bağlandığı bilgisi verilmiştir.

42. Kurumun su ihtiyacı şebeke suyundan karşılanmaktadır. İdare tarafından mahpusların günlük 200 litre soğuk, 50 litre sıcak su kotasına sahip olduğu ve sıcak suyun sürekli sağlandığı bilgisi verilmiştir.

---

¹² Güvenlik kameraları üzerinden gelen görüntüyü kayıt altına alabilen cihazlara Dijital Kayıt Cihazı (DVR) adı verilmektedir.

¹³ Kayıt cihazına gerek olmadan, sahip olduğu sensörler sayesinde görüntüyü yakalayıp bu görüntüleri dijital veriye çevirdikten sonra, anlık olarak internet veya yerel alan ağı (LAN) aracılığıyla ağ üzerinden yetkilendirilmiş olan kullanıcılara ileten görüntüleme sistemidir.

43. Birebir görüşme sağlanan mahpuslar tarafından Adana'nın çok sıcak bir il olması sebebiyle günlük 200 litre soğuk suyun yeterli gelmediği ifade edilmiş olup bu husus son görüşme esnasında Kurum İdaresine iletilmiştir. İdarece Adalet Bakanlığından gelen yazıda mahpuslara günlük 50 litre sıcak ve 150 litre soğuk su verileceğinin bildirildiği ancak Adana'nın sıcak olması nedeniyle Kurumda zaten soğuk su kotasının günlük 50 litre artırılmış şekilde 200 litre olarak uygulandığı belirtilmiştir.

44. Mahpuslar tarafından 24 saat sıcak suyun aktığı ve sıcak suya erişimde sorun yaşamadıkları dile getirilmiştir.

45. Hem mahpuslar hem de personel tarafından mahpusların yatak takımlarının, en geç ayda 1 defa Kurum çamaşırhanesinde ücretsiz yıkattırıldığı dile getirilmiştir.

46. Kurumda İşyurdu Müdürlüğü tarafından işletilen çamaşır yıkama ve kurutma atölyesi mevcut olup atölyede 2 adet çamaşır makinesi ile 2 adet çamaşır kurutma makinesi bulunmaktadır. Ziyaret tarihinde, deterjan ve yumuşatıcı işyurduna ait olmak üzere bir file çamaşırın 25 TL karşılığında yıkanıp kurutulduğu ifade edilmiştir. Birebir görüşme sağlanan mahpusların çoğu, 25 TL fiyatı yüksek buldukları için çamaşırını elde yıkamayı tercih ettiklerini dile getirmişlerdir.

47. Kurumda hem mahpusların hem de personelin yararlandığı 1 berber atölyesi mevcuttur. Ziyaret Heyeti tarafından incelenen atölyenin hijyen açısından uygun olduğu, sterilizasyon aletinin ve berber atölyesinde kullanılan örtü ve havluların yıkanması için çamaşır makinesinin bulunduğu görülmüş ayrıca kullanılan aletlerin, her mahpustan sonra da mutlaka ayrıca dezenfekte edildiği bilgisi edinilmiştir.

48. Mahpusların tıraş ihtiyaçlarının Halk Eğitim Merkezince görevlendirilen usta öğretici berber tarafından genelde havalandırma alanlarında veya koridorda giderildiği, mahpusların tıraş edildiği yerlerin kameranın görüş açısında kalmasına dikkat edildiği ve mahpusların tıraş olma taleplerini dilekçeyle bildirdiği ifade edilmiştir.

49. Havalandırma alanlarının kapıları saat 08.00'de sabah sayımı ile birlikte açılmakta ve akşam saat 17.00'den itibaren mevsimine göre havanın kararma saati dikkate alınarak kapatılmaktadır. İnfaz rejimi nedeniyle tekli koğuşlarda kalan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası olan mahpusların havalandırmadan faydalanma saatleri ise Kurum İdare ve Gözlem Kurulu kararı ile belirlenmektedir.

50. Kurumda ısınma yakıt olarak doğalgaz kullanılan kalorifer sistemi aracılığıyla sağlanmaktadır. Tek kişilik odalarda birer tane, üç kişilik odalarda ise her katta 1 tane olacak şekilde kalorifer peteği bulunmaktadır. Yine bloklarda odaların konumlandırıldığı koridor boyunca hem kalorifer peteklerinin hem de tavana monte edilmiş şekilde ısıtma borularının

yerleştirildiği görülmüştür. Yapılan birebir görüşmelerde mahpuslar tarafından geçtiğimiz kış mevsiminde kaloriferlerin kesintisiz çalıştırıldığı ve ısınma sorunu yaşamadıkları ifade edilmiştir.

51. İncelenen belgelerden, hizmet alımı yöntemi ile Kurumda genel haşere ve kemirgen ilaçlaması yapıldığı ve en son ilaçlamanın 9/8/2023 tarihinde gerçekleştirildiği anlaşılmıştır.

52. Kurum odalarında, koridorlarında ve eklentilerinde yangın sensörlerinin tavana monte edilmiş olduğu görülmüştür. Yine blokların tamamında tavana, yangın çıkması halinde suyun hızlı bir şekilde Kurum içerisinde iletilmesini sağlayacak yangın söndürme boruları yerleştirilmiştir. Ayrıca koridorların girişlerinde yangın alarmı butonları ve her blokta olacak şekilde duvarlarda birçok yangın söndürme tüpünün olduğu, yine bazı duvarlara da “Yangında Yapılacaklar Listesi”nin asıldığı gözlemlenmiştir.

B. Yönetim, Personelin Tutumu ve Şikâyet Prosedürleri

53. Kurum personeli ve ziyaretçiler aynı bina girişini kullanmakta, önce eşyalarını X-Ray cihazından geçirmeleri ve duyarlı kapıdan geçmeleri gerekmektedir. Kurum girişinde 2 kadın arama odası mevcuttur. Kadın ziyaretçiler, kadın personel tarafından bu odaya alınarak dedektörle aranmaktadır. Erkek ziyaretçiler ise direkt kapı girişinde, erkek personel tarafından yine dedektörle aranmaktadır.

54. Mahpusların Kuruma kabulü ise tamamen farklı bir girişten yapılmaktadır. Kuruma kabul edilen mahpusun detaylı üst araması görevli infaz ve koruma memurları tarafından ayrı bir odada gerçekleştirilmektedir. Odada kamera olmadığı ve vücut araması esnasında kullanılmak üzere tek kullanımlık önlük bulunduğu görülmüştür.

55. Ziyaret Heyeti tarafından kamera kayıtlarının izlenmesi esnasında rastgele seçilen bir mahpusun Kuruma ilk kabul edildiği anın görüntüleri incelenmiş; kişinin ayakkabıları çıkarılarak kaba üst aramasının yapıldığı, kimlik doğrulamasının akabinde bekleme odasına alındığı, bu esnada Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP)’a gerekli kayıtlarının düşüldüğü, ardından odadan çıkarılarak üzerinde bulunan parayı saydığı ve memura teslim ettiği, miktarın Kuruma kabulü yapılan mahpusla birlikte tutanak altına alındığı; yanında getirdiği poşetin içinde yer alan eşyalarının tek tek çıkarılarak personel tarafından silkelendiği, kontrol edildiği ve not alındığı; ayakkabı bağcıkları, kemeri ve bir eşofman üstünün alıkonulduğu ancak geri kalan eşyalarının siyah bir torbaya konularak mahpusa teslim edildiği görülmüş; sonrasında mahpus, tekrar bekleme odasına alınmıştır.

56. Görevli personel tarafından Kuruma kabulü yapılan mahpuslara bir süre ayakkabı bağcığı, kemer gibi kendisine zarar vermesine sebep olabilecek unsurları barındıran eşyalarının teslim edilmediği ifade edilmiştir. Akabinde mahpusun kalıcı odasına yerleştirilme görüntüleri incelenmiş; eşyalarının bulunduğu siyah torbanın yanında olduğu; kendisine yatak, yastık, nevresim takımı ve plastik bir sandalye verildiği görülmüştür.

57. Teslim edilen malzemelerin yıpranması halinde mahpusların dilekçeyle talep etmeleri koşuluyla eskilerin alınarak mahpuslara yeni malzemelerin verildiği ifade edilmiştir. Konuya ilişkin görüşme sağlanan mahpuslardan da herhangi bir şikâyet alınmamıştır.

58. Mahpusun üst araması esnasında infaz ve koruma memurları tarafından eldiven takıldığı, mahpusun vücuduna temas edilmediği; Kuruma kabulü yapılacak olan mahpusun vücudunda genel itibarıyla yara, darp vb. izlerin olup olmadığının incelendiği; eğer böyle bir iz tespit edilirse ilgili mahpusun Kuruma kabul edilmeyerek direkt hastaneye sevkinin sağlandığı ifade edilmiştir.

59. Detaylı arama sırasında hükümlüye tek kullanımlık önlük verildiği, önce bedenin üst kısmındaki giysilerin çıkarttırıldığı, bedenin alt kısmındaki giysilerin ise üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkarttırıldığı beyan edilmiştir. Arama esnasında mahpusun beden çukurlarında ceza infaz kurumuna sokulması yasak olan herhangi bir eşya veya madde taşıdığı düşünülüyorsa mutlaka Kurum hekiminin çağrıldığı, hekimin Kurumda bulunmaması halinde de mahpusun yine hastaneye sevkinin yapıldığı belirtilmiştir.

60. İşlemlerin ardından Kuruma kabul edilen mahpusların, geçici odalara alındığı, burada en fazla 3 gün bekletildiği¹⁴, yine bu süre içerisinde Kurum hekimi tarafından ilk muayenenin gerçekleştirildiği ve psiko-sosyal servis tarafından mahpusla ilk görüşmenin yapılarak gerekli formların doldurulduğu ve mahpusa Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan bilgilendirme kitapçığının imza karşılığında teslim edildiği bilgisi verilmiştir.

61. Birebir görüşme sağlanan mahpuslardan bazılarında söz konusu kitapçığın olduğu görülmüş, bazılarında ise verilmediği tespit edilmiştir. Konu, Kurum İdaresiyle görüşüldüğünde kitapçıkların, ziyaret tarihinden yaklaşık 3 ay önce gönderildiği ve bu tarihten sonra Kuruma kabulü yapılan mahpuslara zimmetlenerek teslim edildiği ancak daha önce kabulü yapılan mahpuslara kitapçık verilmediği ifade edilmiştir.

---

¹⁴ 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Kuruma alınma ve kayıt işlemleri" başlıklı 55'inci maddesinin beşinci fıkrasının (a) bendine göre "Kuruma gelen her hükümlü kabul odasına alınır. Bu süre içerisinde hükümlünün kuruma uyumuna yönelik yardım yapılarak, gerekli olan bilgiler sözlü ve yazılı olarak kendisine bildirilir. Kabul odasına alınan hükümlü burada en çok üç gün kalır."

62. Kurumda sayımların, sabah 08.00-08.30 ile akşam 19.30-20.00 saatleri arasında olmak üzere günde 2 defa nöbetçi ikinci müdürün başkanlığında yerine getirildiği ayrıca gerektiğinde de her zaman sayım yapılabildiği belirtilmiştir.

63. Kurumda, acil durumlar haricinde mahpusların yazdığı dilekçelerin; görevli personel tarafından sabah sayımı sırasında toplanarak ilgili birim ve konulara göre tasnif edildiği, ardından ilgili birim ve servislere sevk edildiği; talep ve şikâyetlerin neticesinin de mahpuslara geciktirilmeden bildirildiği ifade edilmiştir.

64. Kurum İdaresince, talep etmeleri halinde dilekçelerinin çıkış numaralarının mahpuslara tebliğ edildiği belirtilmiştir. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde de verdikleri dilekçelerin ilgili makamlara gönderilmesinde bir sorun yaşamadıkları ifade edilmiştir.

65. İdare tarafından son 1 yıl içerisinde işkence ve kötü muamele iddiasıyla Kuruma başvuran mahpus bulunmadığı bilgisi verilmiştir.

66. Mahpuslarla yapılan birebir görüşmelerde de Kurum personeliyle ilgili herhangi bir işkence ya da kötü muamele iddiasına rastlanılmamıştır. Görüşülen mahpusların bir kısmı tarafından mahpusların jandarma personelince hastaneye veya mahkemelere nakillerini sağlamak amacıyla teslim alınmaları esnasında; jandarma personelinin ağız içi arama yaptığı, bu yüzden bazı mahpusların hastane randevularına gitmekten imtina ettiği iddia edilmiştir.

C. Beslenme

67. Görevli personel tarafından; Kurumda 3 öğün yemek verildiği, yemeklerin Adalet Bakanlığı tarafından belirlenen günlük iaşe bedeli göz önünde bulundurularak haftalık yemek listesine göre Adana 1 No.lu Açık Ceza İnfaz Kurumunda hazırlandığı, verilecek yemek miktarının odalarda kalan mahpus sayısına göre belirlendiği ve görevli infaz ve koruma memurları tarafından dağıtımının yapıldığı ifade edilmiştir.

68. Diyabet, çölyak, tansiyon gibi özel beslenme ihtiyacı olan mahpuslarla ilgili hekim raporlarının açık ceza infaz kurumuna bildirildiği, yine açık ceza infaz kurumundaki hekimin onayladığı diyet listeleri doğrultusunda diğer yemeklerden ayrı olarak kişiye özel şekilde hazırlanan yemeğin ilgili mahpuslara aynı şekilde dağıtımının yapıldığı bilgisi verilmiş, birebir görüşmeler esnasında çölyak rahatsızlığı bulunan bir mahpusa gönderilen yemekler görülmüştür.

69. Görevli personel tarafından Kurumda her hafta yemek listesinin değiştiği ve listelerin düzenli olarak mahpusların odalarında bulunan televizyonlar aracılığıyla Kurum televizyon kanalından duyurulduğu ifade edilmiştir.

70. Mahpuslarla yapılan görüşmeler esnasında 3 kişilik odalarda kalan bazı mahpuslar tarafından başta kahvaltılık olmak üzere öğünlerde verilen porsiyonların az olduğu belirtilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede de 3 kişilik odalarda kalan mahpuslara verilen porsiyonların birbirinden farklı olduğu görülmüş, durum son görüşme esnasında Kurum İdaresine bildirilmiştir.

71. Ziyaret tarihinde öğle yemekleri Kurumda yenilmiştir. Kurum personeli ile mahpuslar aynı yemeği tüketmektedir. Ziyaretin ilk günündeki yemekler mısırlı pilav, orman kebabı ve aşure; ikinci gün ise kuru fasulye, pilav ve turşu şeklindedir. Yemeklerin doyurucu ve lezzetli olduğu, yemek çeşitliliğine dikkat edildiği görülmüştür.

72. Kurum bünyesinde işyurdu kapsamında faaliyet gösteren 1 kantin bulunmaktadır.

73. Kantinde hem mahpuslara hem de Kurum personeline satış yapıldığı ve yaklaşık 400 çeşit ürün bulunduğu öğrenilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede ürün çeşitliliğinin yeterli olduğu görülmüş, son kullanma/tüketim tarihi geçmiş ürüne rastlanılmamıştır.

74. Görevli personel tarafından satışı yapılan ürünlere ait kantin ürün ve fiyat listesinin güncellenerek aylık olarak koğuşlara dağıtıldığı ve satışına yeni başlanan ürünlerin de Kurumun anons sistemi üzerinden mahpuslara duyurulduğu belirtilmiştir. Ziyaret Heyeti tarafından kantinde satılan ürünlerin fiyat listesi incelenmiş olup ürün fiyatlarının dış piyasa ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

75. Kantinde yapılan incelemede görevli personel tarafından meyve ve sebzenin, mahpusların talepleri doğrultusunda haftalık olarak tedarik edildiği ve mevsime göre ürünlerin değişiklik gösterdiği dile getirilmiştir.

76. Kurum İdaresi tarafından şebeke suyunun içilebilir olduğu ve su analizinin yılda en az 4 defa yapıldığı ifade edilmiş, Kurum tarafından gönderilen bilgi-belgeden 2023 yılı içerisinde iki ayda bir su analizinin yaptırıldığı ve Kurumda kullanılan şebeke suyunun “17/2/2005 tarihli ve 25730 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İnsani Tüketim Amaçlı Sular Hakkında Yönetmelik’e göre uygun” olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte birebir görüşülen mahpuslar tarafından Adana’da suların fazla kireçli olması sebebiyle içme suyu ihtiyaçlarını, Kurum kantininden satın aldıkları pet şişe sular ile giderdikleri ifade edilmiştir.

D. Sağlık Hizmetleri

77. Kurumun sağlık servisi; aile hekimi muayene odası, dış ünitesinin yer aldığı muayene odası, acil müdahale odası, gözlem odası, psiko-sosyal servis ve psikiyatri odasından oluşmaktadır.

78. Kurumda Adana İl Sağlık Müdürlüğü tarafından görevlendirilen 1 aile hekimi görev yapmakta olup pazartesi, çarşamba ve cuma günleri yarı zamanlı olarak 09.30-12.00 saatleri arasında hizmet vermektedir. Yine Adana İl Sağlık Müdürlüğü tarafından görevlendirilen psikiyatrist, her çarşamba 13.00-17.00 saatleri arasında Kuruma gelerek mahpuslara hizmet vermektedir.

79. Kurumda ayrıca 2 kadrolu sağlık memuru ve kadrosu Adalet Bakanlığında olan bir de dış hekimi görev yapmaktadır.

80. Dış hekimiyle yapılan görüşmede; mahpuslardan gelen talep dilekçelerine göre gündüz vardiyasında ve tam zamanlı şekilde hizmet verildiği öğrenilmiştir.

81. Sağlık personeli tarafından aile hekimliği veya dış hekimliği muayeneleri neticesinde, ileri tetkik ve tedavi ihtiyacı olduğu düşünülen mahpusların ikinci basamak sağlık kuruluşlarına sevkini yapıldığı, sevki sağlanan mahpusların kronolojik sıraya göre hastane sevk listesine eklenerek hastaneye nakillerinin sağlandığı ifade edilmiştir.

82. Hastaneye sevkler noktasında, muayeneyi yapan Kurum hekiminin aciliyet belirtmesi halinde ilgili mahpusa ve Kurumdaki engelli mahpuslara öncelik tanındığı belirtilmiştir.

83. Ziyaret tarihine kadar son 1 yıl içerisinde gerçekleştirilen sağlık servisi faaliyetlerine ilişkin sayısal verileri içerir tablo aşağıda yer almaktadır:

GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYET	TOPLAM
Aile hekimliği muayene sayısı	5248
Dış hekimliği muayene sayısı	864
İkinci ve Üçüncü Basamak Sağlık Kuruluşuna Sevk	410

84. Sağlık servisinde ilk olarak sağlık memurlarının odası incelenmiş, mahpusların kullandığı ilaçların demir bir dolapta üzerine ilacı kullanan mahpusun adının yazıldığı boş ilaç kutularının içerisinde toplu şekilde ve blister paketlerde (iç ambalajlarında) muhafaza edildiği görülmüştür.

85. Odada mahpusların kullandığı yeşil ve kırmızı reçeteli ilaçların konulduğu, duvara monte şekilde kilitli ayrı bir ilaç dolabı daha mevcuttur. İnsülin iğnesi gibi soğuk muhafaza edilmesi gereken ilaçlar ise sağlık servisinde bulunan buzdolabında tutulmaktadır.

86. Mahpusların kullanmaları gereken ilaçların ve dozlarının sağlık memurları tarafından hazırlandığı, görevli infaz ve koruma memurlarınca mahpuslara teslim edildiği ifade edilmiş, yeşil veya kırmızı reçeteli ilaçların ise bizzat sağlık memurları tarafından kontrollü şekilde ilgili mahpusa kullandırıldığı belirtilmiştir.

87. İlaçların teslim edilme yönteminin mahpusa göre değiştiği; normalde krem, ateş düşürücü, ağrı kesici, gargara gibi ilaçların mahpuslara kutuyla verildiği ancak kendine zarar verme eğilimi olan mahpuslara verilecek tüm ilaçların tek doz şeklinde teslim edildiği dile getirilmiştir.

88. Sağlık servisinde bulunan muayene odası incelenmiş, odada birer adet sedye ve seperatör, acil müdahale çantası, elektrokardiyografi (EKG) cihazı, nebulizatör¹⁵, APAP cihazı¹⁶, oksijen tüpleri, pansuman malzemeleri, tekerlekli sandalye, çeşitli boylarda koltuk değnekleri, tartı, tansiyon ve şeker ölçüm cihazlarının olduğu görülmüştür.

89. Ardından diş hekimi ziyaret edilmiş; odasında 1 adet diş ünitesi, diş tedavisinde kullanılan malzemeler, paketleme makinesi ve otoklav olduğu görülmüştür. Dolgu, diş çekimi, diş temizliği gibi işlemlerin Kurum bünyesinde yapıldığı ancak röntgen cihazı olmadığı için kanal tedavisi işlemi için mahpusların hastaneye sevk edildiği dile getirilmiştir.

90. Muayene odasındaki EKG cihazı ile diş hekiminin odasında bulunan sterilizasyon cihazlarının kalibrasyonlarının 6 ayda bir düzenli şekilde yaptırıldığı görülmüştür.

91. Ziyaret Heyeti tarafından mahpuslarla yapılan birebir görüşmelerde, sağlık durumları konusunda şikâyetle bulunan mahpusların isimleri not edilmiş ve sağlık servisinde Ziyaret Heyetinde yer alan Hekim tarafından ilgili mahpusların sağlık dosyaları incelenmiştir.

92. Çölyak rahatsızlığı bulunduğunu ve dolayısıyla da buna uygun diyet yemekle beslenmesi gerektiğini iddia eden bir mahpusun dosyası incelenmiş; konuyla ilgili hekimle görüştüğü, hastaneye sevkinin sağlandığı ancak çölyak testine gerek görülmediği anlaşılmıştır.

93. Acilen ameliyat olması gerektiğini, defalarca dilekçe yazmasına rağmen ameliyat ettirilmediğini iddia eden bir başka mahpusun sağlık kayıtları incelenmiş; konuya ilişkin 4 defa Adana Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevkinin sağlandığı, sağlık durumuna ilişkin Adli

---

¹⁵ Sıvı haldeki ilaçları, basınçlı hava yardımı veya ses dalgaları vasıtasıyla solunabilir parçacık haline getiren cihazlardır. Genellikle Astım veya KOAH hastalarının tedavisinde kullanılır.

¹⁶ Genellikle uyku apnesi rahatsızlığı için kullanılan ve hastanın havayolundaki hava basıncının, gece boyunca sabit kalmasını sağlayan makinedir.

Tıp Raporu aldırıldığı, ameliyat gününün belirlendiği ancak mahpus tarafından tahliye olduğunda kendi imkânları ile ameliyat olmak istediğinden bahisle ameliyat olmayı son anda reddettiği tespit edilmiştir. Mahpusa Kurum sağlık servisinde hekim tarafından ameliyatı reddetmesi ya da erteleme halinde ne gibi sağlık sorunlarına maruz kalacağı anlatıldığı ve ameliyatın bir an önce yapılması için gerekli telkinlerde bulunulduğu, yine Kurum nöbetçi müdürü, psikolog ve sağlık memuru eşliğinde mahpusa konuya ilişkin detaylı bilgi verildiği ve ameliyatı reddettiğine ilişkin mahpusun ıslak imzalı ifadesinin alınarak tutanak tutulduğu görülmüş; tutanağın ve mahpusun sağlık raporlarının bir nüshası Ziyaret Heyetiyle paylaşılmıştır.

94. Son olarak bipolar rahatsızlığı olan bir mahpusun kayıtları incelenmiş, kullanması gereken psikiyatrik ilaçların düzenli şekilde ve imza karşılığında kendisine kullandırıldığı anlaşılmıştır.

95. Görevli sağlık memuru tarafından ziyaret tarihinde açlık grevinde olan mahpusun bulunmadığı ancak mahpusların açlık grevine girmesi gibi durumlarda ilgili mahpusların Adalet Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığına bildirildiği; kendilerine şekerli su verildiği ve B vitamini desteğinin sağlandığı; her gün düzenli olarak bu mahpusların kilo, tansiyon ve şeker gibi ölçümlerinin yapıldığı dile getirilmiştir.

96. Kurum hekimi Kurumdayken acil bir sağlık sorunu ile karşılaşıldığında, mahpusa önce hekimin müdahale ettiği ve Kurum hekiminin kararı doğrultusunda işlem yapıldığı ifade edilmiş; hekimin bulunmadığı resmî tatil günlerinde ya da mesai saatleri dışında acil müdahale gerektiren bir durumun vuku bulması halinde ise 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ambulans çağrıldığı belirtilmiştir.

97. Sağlık memurları tarafından; Kuruma en yakın 112 Acil Yardım İstasyonunun Adana Organize Sanayi Bölgesinde olduğu, acil bir durumda ambulansın ortalama 30 dakikada Kuruma ulaşabildiği, en büyük sorunun bu olduğu dile getirilmiş ve Adana Sarıçam Cezaevi Kampüsünün içine bir 112 Acil Yardım İstasyonu kurulması talep edilmiştir.

E. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri

98. Ziyaret tarihinde psiko-sosyal serviste görevli 2 psikolog ve 1 psiko-sosyal servis memuru bulunmaktadır.

99. Mahpusların Kuruma kabulü gerçekleştirildikten sonra en kısa sürede kendileriyle ilk görüşmenin gerçekleştirildiği; psiko-sosyal servis memuru tarafından “Bireyselleştirilmiş

İyileştirme Sistemi (BİSİS)¹⁷” formunun doldurulduğu; akabinde ise Kurum psikoloğu tarafından “İlk Görüşme Formu” ve “Araştırma Değerlendirme Formu (ARDEF)”in doldurulduğu; ilgili mahpusun hükümlü statüsünde olması halinde ise kişiye özel şekilde hazırlanan “İyileştirme Planı”nın oluşturulduğu ve 6 aylık sürelerle mahpusların durumlarının takip edildiği ifade edilmiştir.

100. Mahpuslarla yapılan ilk görüşmede mahpusa ilişkin bilgiler alındıktan ve gerekli formlar doldurulduktan sonra mahpusa Kurumun işleyişine yönelik bilgilendirme yapıldığı ve ihtiyaç duyulması halinde ilgili mahpusun psikiyatri bölümüne sevkinin sağlandığı belirtilmiştir.

101. Psiko-sosyal servis tarafından her 3 ayda bir vaka toplantısı düzenlenerek riskli (kendisine veya çevresine zarar verme eğilimi olan) durumda bulunan mahpusların belirlendiği ve yapılması gerekenlere ilişkin diğer birimlere bilgilendirme yapıldığı belirtilmiştir. Ziyaret tarihinde Kurumda 6 mahpusun kendine zarar verme eğilimi olduğu, 3 mahpusun da intihar riskinin bulunduğu ifade edilmiş ve bu nedenle yapılan rehberlik işlemlerinin yanı sıra kendilerine zarar verebilecekleri eşyaların (jilet, kemer, eşofman bağcıkları, kireç çözücü, çamaşır suyu gibi) ilgili mahpusların odasında bulundurulmasına izin verilmediği bilgisi verilmiştir.

102. Mahpuslarla ilk görüşme haricindeki görüşmelerin genellikle mahpuslardan gelen talep dilekçeleri çerçevesinde gerçekleştirildiği, psikolojik durumlarına göre acil görüşülmesi gerektiği düşünülen mahpuslara öncelik tanındığı, görüşmelerin herhangi bir süre sınırına tabi olmadığı dile getirilmiş; Kurum genelinde her ay yaklaşık 40 adet görüşme talepli dilekçe olduğu bilgisi verilmiştir.

103. Kurumda her ay yapılan ödül toplantıları ile İdare ve Gözlem Kurulu tarafından ödül alması uygun görülen mahpusların belirlendiği ve mevzuat¹⁸ çerçevesinde ilgililerin ödülünden yararlandırıldığı ifade edilmiştir.

---

¹⁷ “Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi (BİSİS) 3 Aşamadan oluşmakta, öncelikle Kurum Kabul biriminde görevli eğitim almış infaz ve koruma memuru tarafından "ARDEF- Kurum Kabul Formu" doldurulmakta, sonra Psiko-Sosyal Yardım Servisinde görevli ve eğitim almış infaz ve koruma memuru tarafından "ARDEF- Psiko-Sosyal Memur" formu doldurulmakta, son olarak da Psiko-Sosyal Yardım Servisinde görevli Psikolog ve/veya Sosyal Çalışmacı tarafından "Psiko-Sosyal Uzman Formu" doldurularak hükümlünün risk ve ihtiyaçları belirlenmekte ve sonucunda her hükümlü tutuklu için bireyselleştirilmiş psiko-sosyal destek ve müdahale programı hazırlanmaktadır. ARDEF'ten çıkan sonuçlar doğrultusunda hükümlü ve tutuklular ihtiyaçlarına uygun bireysel müdahale ya da grup çalışmalarına yönlendirilmektedir.”
<https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yardm-programi> (E.T:12/12/2023)

¹⁸ 14/9/2021 tarihli ve 31598 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik’in “Ödül türleri” başlıklı 7’inci maddesine göre “(1) Hükümlü ve tutuklulara;

a) Kapalı ceza infaz kurumlarındaki evli hükümlü ve tutuklulara, kurum personelinin yakın nezareti olmaksızın eşleri ile mahrem görüşme,

104. Psiko-sosyal servis kapsamında 10 mahpusu geçmeyecek şekilde grup çalışmalarının yapıldığı bu kapsamda ziyaret tarihinde mevcudu 3 ve 5 arasında değişen sayıda mahpusun katılımıyla “Öfke Kontrolü”, “Salıverilme Öncesi Mahkûm Gelişimi”, “Kişisel Gelişim”, “Sigara, Alkol ve Madde Bağımlılığı (SAMBA)”, “Önce Düşün” programlarının uygulandığı; grup çalışmalarının perşembe günleri yapıldığı, programların ortalama 3 ay sürdüğü ve bu 3 aylık periyotlarda 2-3 faaliyet grubunun olduğu bilgisi verilmiştir.

105. Manevi Rehberlik Birimi; Diyanet İşleri Başkanlığı ile Adalet Bakanlığı arasında 3/12/2019 tarihinde imzalanan “Hükümlü/Tutukluların Dini ve Ahlaki Gelişmelerini Sağlamaya Yönelik İş birliği Protokolü” gereğince Adana İl Müftülüğünce görevlendirilen 1 vaiz, Adana Sarıçam İlçe Müftülüğünce görevlendirilen 1 din görevlisi ve Kurumca görevlendirilen 1 infaz ve koruma memuru olmak üzere toplam 3 kişiden oluşmaktadır.

106. Din görevlisi tarafından istekli olan mahpuslara cuma günleri hariç, hafta içi 4 gün ve günde 8 saat (09.00-16.00) olmak üzere “Din ve Ahlak Dersi” verildiği ifade edilmiştir.

107. Mahpuslar Kuruma ilk geldiğinde manevi rehberlik birimi olarak kendileriyle görüşmelerin yapıldığı, daha sonraki zamanlarda da mahpusların talep etmesi halinde bireysel görüşmelerin ve oda ziyaretlerinin yapıldığı, ayrıca deprem bölgesinden gelen mahpuslara özel ziyaretlerin düzenlendiği ifade edilmiştir.

108. Birebir görüşülen mahpuslar tarafından manevi rehberlik birim görevlisi ve psikologla talep etmeleri halinde görüşebildikleri, bu konuda herhangi bir problem yaşamadıkları, manevi rehberlik birim görevlisi ile yapılan görüşmelerin yaklaşık 40 dakika sürdüğü dile getirilmiştir.

109. Yine manevi rehberlik kapsamında video konferans yoluyla odalarda bulunan televizyonlardan konferansların yayımlandığı, aynı anda en fazla 9 mahpustan oluşan gruplarla (3 koğuş) yüz yüze konferansların ve Kur'an-ı Kerim eğitimi faaliyetlerinin yerine getirildiği belirtilmiştir. Bunların dışında dini bayramlarda mahpuslarla bayramlaşma ve şeker dağıtım faaliyetlerinin yapıldığı, yakınına kaybeden mahpusların olması durumunda da taziye ziyaretlerinin gerçekleştirildiği öğrenilmiştir.

-
- b) Haftalık açık veya kapalı ziyaret süresini uzatma,
  - c) Kapalı ziyaret yerine açık ziyaret yapma,
  - ç) Üst üste kullanılmayan ziyaret sürelerini toplu olarak kullanma,
  - d) Haftalık telefonla görüşme sayı veya süresini artırma,
  - e) Sosyal, kültürel veya sportif etkinliklerden öncelikli ve daha uzun süreli yararlanma,
  - f) Haftalık harcama miktarını yarı oranında artırma,
  - g) Tek kişilik odada televizyon bulundurma,
  - ğ) Hediye,
  - h) Takdir belgesi,
  - ı) Tavsiye mektubu ödülü verilebilir.”

110. Manevi rehberlik birim görevlileri tarafından, Arapça kitapların ve yabancı mahpuslar tarafından yazılan mektupların çevirilerinin yapıldığı ve yabancı mahpuslara ihtiyaç duymaları halinde Kurum içerisinde Arapça-Türkçe tercüme imkânı sağlandığı bilgisi edinilmiştir.

111. Manevi rehberlik birimi tarafından Kurumdaki mahpuslardan ihtiyaç sahibi olanlara da Türkiye Diyanet Vakfı aracılığıyla imkânlar ölçüsünde yardımcı olunmaya çalışıldığı ifade edilmiştir.

112. İdare tarafından Kurumda maddi durumu iyi olmayan ve ailelerinden maddi destek alamayan iyi halli mahpuslara nakdi yardım¹⁹ yapıldığı belirtilmiş, Kurum tarafından gönderilen bilgi belge içeriğinden de 2023 yılı içerisinde toplam 18 mahpusa 200 TL ve 500 TL arasında değişen bedellerde nakdi yardım yapıldığı görülmüştür.

113. Nakdi yardımların dışında 2023 yılı içerisinde deprem bölgesinden gelen 8, işçi koğuşunda barındırılan 11 ve diğer 13 mahpus olmak üzere toplam 32 mahpusa Kurum tarafından kıyafet yardımı yapıldığı anlaşılmıştır.

F. Eğitsel, Kültürel, Sosyal, Sportif ve Mesleki Etkinlikler

114. Ziyaret tarihinde eğitim öğretim servisinde 1 öğretmen ve 2 infaz ve koruma memuru olmak üzere toplam 3 kişinin, kütüphanede 3 infaz ve koruma memurunun, kurslarda ise Halk Eğitim Merkezince görevlendirilen 1 öğretmen ile 1 infaz ve koruma memuru olmak üzere toplam 2 kişinin görev yaptığı öğrenilmiştir.

115. 5/6/2023 tarihi itibarıyla mahpuslardan açık öğretim ortaokuluna kayıtlı 4, açık öğretim lisesine kayıtlı 31, açık öğretim fakültesine kayıtlı 13 aktif öğrenci olduğu; 4 mahpusun da örgün eğitime devam ettiği ve alan adı (domain) şifresi alınarak ilgililerin çevrim içi sınavlara katılması için gerekli işlemlerin tesis edildiği bilgisi edinilmiştir. Mahpusların ücretsiz olan ders kitaplarının da yine eğitim birimi tarafından sağlandığı dile getirilmiştir.

116. Yüksekokullara devam eden mahpusların ders kaynaklarının ücretinin ilgili mahpus tarafından karşılanmak suretiyle dış kantin yoluyla temin edildiği veya ilgili mahpusun

---

¹⁹ 30/3/2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik'in 26'ncı maddesinin birinci ve dördüncü fıkrasına göre; "(1) Hükümlü ve tutuklulara, kişisel özellikleri ile özel ilgi ve becerileri dikkate alınmak suretiyle ödül olarak bir hediye verilebilir.

(...)

(4) Hediye olarak verilen para veya eşyanın bedeli; Bakanlık bütçesi dışındaki resmî veya özel kurum ve kuruluşlardan alınan bağışlardan karşılanabileceği gibi 13/7/2005 tarihli ve 25874 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutukluların Emanete Alınan Kişisel Paralarının Kullanımına Dair Yönetmeliğin 12'nci maddesi kapsamında Eğitim Kurulunun kararı ile emanet para faizinden de karşılanabilir."

yakınları tarafından tedarik edilerek eğitim biriminin incelemesinden geçtikten sonra mahpusa teslim edildiği belirtilmiştir.

117. Ziyaret tarihinde Kurumda okuryazar olmayan 1 mahpus olduğu ve ilgilinin herhangi bir eğitim almak istemediği ifade edilmiştir.

118. Kurumdaki mahpusların ulusal düzeyde yapılan sınavlara (Yüksek Öğretim Kurumları Sınavı, Kamu Personeli Seçme Sınavı, Akademik Lisansüstü Eğitim Sınavı, Yabancı Dil Sınavı vs.) katılım sağladığı bilgisi incelenen belgelerle teyit edilmiştir.

119. Eğitim Birimiyle yapılan görüşmenin ardından Kurum Kütüphanesi incelenmiş; ziyaret tarihinde kütüphane bünyesinde UYAP sistemine kayıt işlemleri tamamlanmış olan 6886 adet kitap bulunduğu ifade edilmiştir²⁰. Kurum kütüphanesinde kitap çeşitliliğinin yeterli olduğu görülmüştür.

120. Mahpusların Kurum kütüphanesinden haftada 3 kitap alma hakkının olduğu, ziyaretçilerin getirdiği veya kargo yoluyla gelen kitaplara ilişkin herhangi bir süre kısıtlamasının olmadığı; odalarda kişi başı 10 kitap ve 5 dini kitap olmak üzere toplam 15 kitap bulundurulabildiği ancak eğitimine devam eden mahpusların odalarında bulundurabilecekleri ders kitaplarının sayısına ilişkin herhangi bir sayı sınırının bulunmadığı ifade edilmiştir.

121. Yapılan protokol çerçevesinde Adana İl Halk Kütüphanesinden de kitap temin edilebildiği, ayda 1 defa buna ilişkin talep toplandığı ve mahpusların İl Halk Kütüphanesinden ayda 3 kitap alma hakkının olduğu öğrenilmiştir.

122. Kurum kütüphanesinden ve İl Halk Kütüphanesinden aldıkları kitaplar için mahpuslara 15 günlük bir süre verildiği; bu sürenin talep halinde 15 gün daha uzatılabildiği ifade edilmiştir.

123. Mevzuata uygun şekilde²¹ mahpusun yakınları tarafından Kuruma gönderilen kitapların da Eğitim Birimi tarafından incelendiği ve uygun bulunanların mahpuslara teslim edildiği bilgisi verilmiştir.

124. 19/2/2020-5/6/2023 tarihleri arasında okunan kitap sayısı ile okuyan mahpus sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

---

²⁰ Son 1 yıl içerisinde 1887 mahpusun kütüphaneden yararlandığı ifade edilmiştir.

²¹ 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Dışarıdan gönderilen hediyeleri kabul etme hakkı" başlıklı 77'nci maddesinin birinci fıkrası gereği; "Kapalı ceza infaz kurumlarındaki hükümlü Ocak, Mart, Mayıs, Temmuz, Eylül, Kasım aylarının ilk haftasında ve dini bayramlarda, her yıl 31 Aralık günü yılbaşı sayılarak yılbaşında veya kendi doğum günlerinde dışarıdan gönderilen ve kurum güvenliği ve kişilerin sağlığı için tehlikeli olmayan bir hediye kabul etme hakkına sahiptir."

EĞİTİM-ÖĞRETİM DÖNEMİ	OKUNAN KİTAP SAYISI	OKUYAN MAHPUS SAYISI
2020	2461	820
2021	4977	1659
2022	4241	1413
2023 (5/6/2023'e kadar)	2775	925
TOPLAM	14454	4817

125. Kurum bünyesinde mahpusların eğitimleri ile ilgili iş ve meslek edindirmeye yönelik atölye çalışmaları düzenlendiği ifade edilmiş, Kurumda berber, seramik, resim, çini, saz ve boncuk atölyelerinin bulunduğu görülmüştür.

126. Ziyaret tarihinde içerisinde profesyonel seramik fırını bulunan seramik atölyesinin aktif olduğu tespit edilmiş, mahpuslara günde 2 grup halinde 3 ay süreli kursların açıldığı öğrenilmiştir. Resim atölyesinde ise 3 haftadır eğitmen olmadığı için faaliyet yapılamadığı ve Adana Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğünden eğitmen talep edileceği ifade edilmiştir.

127. Halk Eğitim Merkezinden gelen usta öğretici berber tarafından Kurumda yer alan berber atölyesinde haftada 40 saat olmak üzere toplam 372 saat ve 14 modül şeklinde eğitim verildiği, kursun iki buçuk ay kadar sürdüğü ve her grupta 3 ile 7 kişi arasında mahpus bulunduğu bilgisi verilmiş, aynı zamanda kurs kapsamında mahpuslara el-ayak bakımı, ağız-dış bakımı, dengeli beslenme, duruş ve hareket eğitimlerinin de verildiği dile getirilmiştir.

128. Bunların dışında Kurumda içerisinde resim ve boncuk dizme gibi etkinliklerin yapılabildiği, her bir blok için 1 tane olmak üzere toplam 3 adet hobi atölyesi bulunmaktadır. Hobi atölyelerinin, dilekçeyle talep edilmesi koşuluyla uygun bulunan mahpuslara gruplar halinde ve atölyenin müsaitliğine göre günlük 3 saat süreyle kullanıldığı ve malzemenin talepte bulunan mahpuslar tarafından satın alındığı bilgisi verilmiştir.

129. Açılan kurslara mahpusların 10 kişiyi geçmeyecek şekilde katılımının sağlandığı ifade edilmiş, birebir görüşülen mahpuslar tarafından ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası infaz edilen mahpusların, grup halinde düzenlenen kurslara katılımına izin verilmediği dile getirilmiştir. Kurum iç yönergesinde de bu yönde bir düzenlemenin olduğu görülmüştür.

130. 19/2/2020-5/6/2023 tarihleri arasında Kurum bünyesinde açılan iş ve meslek eğitimi kursları ve katılan mahpus sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır:

KURSUN ADI	AÇILAN KURS SAYISI	KURLARA KATILAN MAHPUS SAYISI
Saç-Sakal Kesimi	6	29
Resim Sanat Eğitimi	3	30
Alçı Şekillendirme ve Döküm	1	5
Guaj Boya Resim	1	8
Gıda ve Su Sektöründe Çalışanlar İçin Hijyen Eğitimi	1	13
Yağlı Boya Resim	1	5
Sulu Boya Resim	1	5
Seramik Kursu	2	18
Bağlama Eğitimi	1	9

131. Kurumda içerisinde 8 bilgisayar bulunan ve mahpusların çevrim içi sınavlara katılımının yanı sıra Anayasa Mahkemesine başvuru yapılması amacıyla da kullanılan bir bilgisayar odası bulunmaktadır.

132. Kurumda mahpusların, açık görüşün olduğu hafta dışında kalan üç hafta boyunca haftada 1 defa olacak şekilde; 2,5 saat süreyle sohbet hakkından faydalandırıldıkları bilgisi edinilmiştir. Ziyaret tarihinde Kurumun açık görüş salonlarında mahpuslarca sohbet hakkından faydalanıldığı görülmüştür.

133. Ortak etkinlik gruplarının (sohbet, açık ve kapalı spor hakkı) 10 kişiyi aşmayacak şekilde Kurumda bulunan farklı suç grupları ve diğer hususlar ile Kurum imkânları gözetilerek psiko-sosyal servis ile güvenlik ve gözetim servisinde ortak hazırlanan programın her ayın son haftası toplanan İdare ve Gözlem Kurulunca değerlendirilerek karara bağlanması sonucu belirlendiği bilgisi verilmiş, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası infaz edilen mahpusların ise kendi üniteleri hariç grup halinde yapılan etkinliklere katılmadığı ifade edilmiştir.

134. Kurumda birer adet kapalı spor salonu, halı saha ve toprak saha bulunmaktadır. İdare tarafından her ay açık görüş haftası dışında kalan 3 hafta boyunca, her hafta bir spor alanı olacak şekilde, mahpusların spor hakkından yararlandırıldığı ifade edilmiş, görüşülen

mahpuslar tarafından da açık görüş haftası hariç her hafta 1 saat süreyle spor alanlarında spor yaptıkları belirtilmiştir.

135. Ziyaret Heyeti tarafından halı ve toprak sahalarda hiç top bulunmadığı, yine kapalı spor salonunda masa tenisi oynamak için raketlerin ve pinpon topunun ya da voleybol toplarının bulunmadığı gözlenmiş, personel tarafından spor malzemelerinin mahpuslar spor alanlarına geldikten sonra kendilerine verildiği ve spor hakkından yararlanma süresi dolduğunda da toplanarak kaldırıldığı dile getirilmiştir.

136. Ziyaret tarihinde, kapalı spor salonunda masa tenisi ve langırt masalarının da olduğu görülmüş, görevli personel tarafından ziyaret tarihinden 3 ay kadar önce Adana Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü tarafından bu masaların yanı sıra birçok spor malzemesinin Kuruma gönderildiği ifade edilmiştir. Gönderilen malzemeler arasında masa tenisi raketleri ve topları, futbol, basketbol ve voleybol topları, badminton setleri ve çeşitli ağırlıklarda dambıl takımları olduğu görülmüştür.

137. Spor alanlarından birlikte yararlanacak mahpusların, en fazla 9 kişi olacak şekilde psiko-sosyal servis ile güvenlik ve gözetim servisinde ortaklaşa hazırlanan listeler çerçevesinde belirlendiği bilgisi edinilmiştir.

138. Kurumdaki işyurdunun 18/11/2003 tarihinde faaliyete geçtiği, ziyaret tarihinde Kurum bünyesinde işyurdu olarak faaliyet gösteren terzi atölyesi, iç kantin, fotoğraf atölyesi, çamaşır yıkama ve kurutma atölyesi olmak üzere 4 farklı iş kolu bulunduğu öğrenilmiştir. İşyurdu bünyesinde faaliyet gösteren alanlarda yalnızca infaz ve koruma memurları çalışmakta, Kurum bünyesinde uygulanan infaz rejimi nedeniyle mahpuslar çalıştırılmamaktadır.

139. Ziyaret tarihinde Kurumda iç hizmetlerde çalışan, tamamı adli suç grubundan 9 mahpusun olduğu ve ücretlerinin de genel bütçeden karşılandığı bilgisi verilmiştir. Yemek yenildiği esnada söz konusu mahpuslardan birkaçının yemekhanede çalıştığı gözlenmiştir.

G. Dış Dünya ile İletişim

140. Kurumda plastik masalar ve her birini çevreleyen dörder sandalyeden müteşekkil, toplam 30 kişi kapasiteli 4 açık görüş salonu bulunmaktadır. Ziyaret tarihinde, açık görüş salonlarında mahpusların sohbet hakkından faydalandırıldığı ve her bir salonda sohbet hakkından faydalanan yaklaşık 10 mahpusun bulunduğu görülmüştür. Her ayın ilk haftası 1 saat süreyle açık görüş yapılmaktadır. Ziyaretçi sayısı çocuklar dâhil 6 kişi ile sınırlıdır.

141. Kurumda toplam 30 kapalı görüş alanı mevcuttur. Kapalı görüşler, açık görüş haftası dışında kalan 3 hafta boyunca, haftada 1 defa ve 1 saat süreyle yapılmaktadır.

142. Haklarında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmedilen mahpuslar ise görüş hakkından eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri ve vasisi ile on beş günde 1 defa olmak üzere biri açık, diğeri kapalı görüş şeklinde, ayda toplam 2 defa ve günde 1 saati geçmemek üzere mevzuat çerçevesinde faydalandırılmaktadır.

143. Kapalı görüş alanlarında mahpus ile ziyaretçilerin arasının kırılmaz cam ile ayrıldığı ayrıca mahpusların bulunduğu tarafta ziyaretçilerini görmeyi engellemeyecek tarzda demir parmaklıkların bulunduğu ve görüşmelerin ahize ile gerçekleştirildiği görülmüş, Ziyaret Heyeti tarafından yapılan incelemede söz konusu ahizelerin çalışır vaziyette olduğu tespit edilmiştir.

144. Hem görüşülen mahpuslar hem de Kurum İdaresi tarafından açık ve kapalı görüşlerdeki 1 saatlik görüşme süresinin, mahpusun alana geldikten sonra başlatıldığı ve fiili olarak hesaplandığı ifade edilmiştir²².

145. Kurumda, her blokta 3 adet olmak üzere toplam 9 ankesörlü telefon bulunmaktadır. Telefonla görüşme süresi, her hafta 10 dakika olacak şekilde uygulanmaktadır

146. Ağırlaştırılmış müebbet cezası almış olan mahpuslar ise telefonla görüşme hakkından mevzuat çerçevesinde, 15 günde 1 defa olmak üzere yine 10 dakika süreyle faydalandırılmaktadır²³.

147. Kurumda, yurt genelinde “Akıllı Teknolojilerin Ceza İnfaz Kurumlarına Entegrasyonu (ACEP) E-Görüş Projesi” kapsamında ceza infaz kurumlarında kurulması planlanan görüntülü görüşme sistemleri henüz teşekkül ettirilmemiştir.

148. Kurumda 2 eş görüşme odası olduğu ve bu odalarda çift kişilik yatak, televizyon, mini buzdolabı, klima, 1 masa, 2 sandalye, 1 dolap, fön makinesi, su ısıtıcısı, 2 pet şişe içme suyu, 1 paket karton bardak bulunduğu görülmüştür. Oda içinde ayrı bir alanda tuvalet, lavabo, duşa kabin ve gerekli hijyen malzemeleri de bulunmaktadır. Sıcak suya erişim hususunda problem bulunmamaktadır. Odada kapının hemen yanına konumlandırılmış şekilde yer alan acil çağrı butonu Ziyaret Heyeti tarafından test edilerek çalışır vaziyette olduğu anlaşılmıştır.

²² Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik’in “Ziyaret gün ve saatleri” başlıklı 10’uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre; “Görüş süresi, yarım saatten az, bir buçuk saatten fazla olacak şekilde belirlenemez. Görüş süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletilir...”

Mezkûr Kanun’un “Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı” başlıklı 25’inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca; “Hükümlü, kurum idare kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve onbeş günde bir kez olmak üzere (f) bendinde gösterilen kişilere, süresi on dakikayı geçmemek üzere telefon edebilir.”

²³ Mezkûr Kanun’un “Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının infazı” başlıklı 25’inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca; “Hükümlü, kurum idare kurulunun uygun gördüğü hâllerde ve onbeş günde bir kez olmak üzere (f) bendinde gösterilen kişilere, süresi on dakikayı geçmemek üzere telefon edebilir.”

149. Görevli personel tarafından eş görüşü uygulamasının ödül olarak verildiği ve Mayıs 2023'te yeniden uygulanmaya başlandığı bilgisi verilmiştir. Kurum İdaresi tarafından Ziyaret Heyetine, bu süre zarfında eş görüşü ödülünden faydalanan mahpusların listesi sunulmuştur. Listeye göre mayıs ayından, ziyaret tarihi olan 11/9/2023'e kadar 4 mahpusun bu ödülünden yararlandırıldığı anlaşılmıştır.

150. Kurumdaki televizyonlarda 27 kanal olduğu görülmüş, kanalların Kurumda kalan mahpuslar arasında yapılan anket neticesinde belirlendiği ve kanallar içerisinde yer alan ücretli spor kanalının ücretinin Kurum tarafından karşılandığı bilgisi verilmiştir.

151. Görüşme sağlanan bazı mahpuslar tarafından daha fazla film izlemek istedikleri ifade edilmiş, yine eğitim kanalında verilen eğitimlerin de saatlerinden haberdar olmadıkları belirtilmiştir.

152. Kurum İdaresi tarafından film kanallarıyla ilgili haftada bir kanalda yayınlanacak filmlerin değiştirildiği, eğitim birimince filmlerin kontrol edildiği ve yaklaşık 300 filmin her ay değiştirilerek her güne 1 film verilecek şekilde düzenlendiği dile getirilmiştir.

153. Kurumda 9 avukat görüşme odası mevcuttur. Ziyaret Heyeti tarafından avukat görüşme odalarında yapılan incelemede odalarda kamera olmadığı, 1 masa ve biri avukat diğeri de mahpus için 2 sandalye bulunduğu, odaların mahpus ile avukatın konuşmasının duyulamayacağı ancak görülebileceği şekilde tasarlandığı gözlemlenmiştir. Odalarda 2 ayrı kapı bulunmakta, avukat ve mahpus odaya farklı kapılardan girmektedir. Mahpuslar, avukatları ile avukat görüşme odasında görüştiklerini, bu konuda herhangi bir kısıtlamayla karşılaşmadıklarını beyan etmişlerdir.

154. Kurumda 2 adet SEGBİS odası bulunmaktadır. Ses yalıtımlı şekilde tasarlanan SEGBİS odalarının içerisi dışarıdan bakıldığında görülmemekte ve ses yalıtımı sayesinde içeride konuşulanlar duyulmamaktadır.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

155. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli, ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek iletişim doğrultusunda iş birliği esasına dayanmaktadır. Kurum İdaresi tarafından Ziyaret Heyetinin bütün bölümlere bekletilmeksizin erişimi sağlanmış, mahpuslarla özel görüşmeler yapabilmesi için gerekli önlemler alınmış ve gerekli bilgi ve belgelere erişim vakitlice sağlanmıştır. Bu çerçevede, Kurum İdaresi ve personelinin

ziyaret esnasında gösterdiği iş birliğine açık tutumları Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Önceki Ziyarete Verilen Tavsiyelerin Takibi Bağlamında Tespit ve Gözlemler

156. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu tarafından 27/12/2021 tarihinde Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumuna habersiz bir ziyaret düzenlenmiştir. Ziyarete ilişkin gözlem ve tavsiyeler 2022/30 sayılı rapor ile kamuoyuna duyurulmuştur. Merkeze daha önce verilen tavsiyelerin yerine getirilmesine ilişkin tespitler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TAVSİYELER	TAVSİYE VERİLEN KURUM VE YERİNE GETİRİLMİŞLERİ	AÇIKLAMA
Kuruma kabulde yabancı mahpuslara verilmek üzere farklı dillerde bilgilendirme formları hazırlanarak dağıtılması.	<i>Kurum İdaresi</i>	Mahpusların sahip olduğu haklar konusunda bilgilendirilmesi amacıyla Adalet Bakanlığı tarafından Türkçe, İngilizce, Almanca ve Arapça dillerinde hazırlanan kitapçıkların olduğu görülmüştür.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Kişiler arası iletişim yeteneğinin geliştirilmesi için personelin hizmet içi eğitim müfredatına öfke kontrol eğitimi, kriz müdahalesi eğitimi, psiko-sosyal eğitim gibi özel eğitimlerin dâhil edilmesi.	<i>Kurum İdaresi</i>	Kurum personeline öfke kontrolü eğitimlerinin verildiği bunun dışında da personelin, Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi tarafından insan haklarıyla ilgili çevrim içi şekilde sunulan çok sayıda eğitime katıldığı ifade edilmiştir.
	<i>Kısmen</i>	

<p>Koşullara kısıtlı saatlerde sıcak su verilmesi dolayısıyla mahpusların yaşadıkları mağduriyetler göz önünde bulundurularak maddi imkânlar da elverdiği ölçüde koşullara verilen sıcak su saat aralıklarının arttırılması, bununla birlikte sıcak su anonsunun mahpusların hazırlanabilmelerine imkân verecek şekilde önceden yapılması.</p>	<p><i>Kurum İdaresi</i></p>	<p>Ziyaret tarihinde Kurumda barındırılan mahpusların günlük kişi başı 50 litre sıcak su kotasına sahip olduğu öğrenilmiş, gerek Kurum İdaresi ile gerek mahpuslarla yapılan görüşmelerde, sıcak suyun kesintisiz olarak verildiği ve sıcak suya erişim hususunda herhangi bir sorun yaşanmadığı dile getirilmiştir. Yine Ziyaret Heyeti tarafından da Kurumda bulunan duş alanları rastgele seçim usulüyle test edilmiş ve ziyaret esnasında sıcak suyun aktığı tespit edilmiştir.</p>
	<p><i>Yerine Getirildi</i></p>	
<p>Kurum çamaşırhanesi faaliyete geçirilene kadar engelli koşullarında bulunan mahpusların kendi çamaşırlarını yıkamalarının mümkün olmadığı da göz önünde bulundurularak pandemi tedbirleri nedeniyle kapatılan Kurum çamaşırhanesinin tekrar açılmasının değerlendirilmesi.</p>	<p><i>Kurum İdaresi</i></p>	<p>Ziyaret tarihinde Kurum çamaşırhanesinin çalışır vaziyette olduğu, 2 çamaşır makinesi ve 2 kurutma makinesi ile hizmet verdiği ve bir file çamaşırın 25 TL bedel karşılığında yıkanıp kurutularak ilgili mahpusa teslim edildiği bilgisi edinilmiştir.</p>
	<p><i>Yerine Getirildi</i></p>	
<p>Kurumda bulunan yumuşak odalarının temizliğinin yapılması ve boş olduğu zamanlarda havalandırılmasının sağlanması.</p>	<p><i>Kurum İdaresi</i></p>	<p>Kurumda bulunan iki yumuşak odadan birindeki tuvaletin ziyaret tarihinde kirli olduğu ve her iki odanın da yeterince havalandırılmadığı tespit edilmiştir.</p>
	<p><i>Yerine Getirilmedi</i></p>	

Kantine getirilen meyve-sebzelerde çeşitliğinin arttırılması, satışa sunulan ürünlerin arasına brokoli ve havuç gibi sebze çeşitlerinin de eklenmesi, ayrıca daha dayanıklı ısıtıcıların da ürün listesine dâhil edilmesi.	<i>Kurum İdaresi</i>	Ziyaret tarihinde kantin listesi incelenmiş; listede muz, şeftali, üzüm, salatalık, roka, nane, marul, kırmızilahana, süs biberi, kapyra biber, yeşil soğan gibi meyve ve sebzelerin olduğu görülmüş, görevli personel tarafından ürünlerin, mevsim şartlarında yetişen meyve ve sebzelerden haftalık olarak mahpuslardan toplanan talepler çerçevesinde temin edilerek Kurum kantininde satıldığı bilgisi verilmiştir. Yine Kurum İdaresi tarafından satışı yapılan su ısıtıcılarının markasının değiştirildiği ifade edilmiş, ziyaret esnasında su ısıtıcılarına ilişkin herhangi bir şikâyet alınmamıştır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Kurum sağlık servisinde intihar riski bulunan, yeşil veya kırmızı reçeteli ilaç kullanan, ciddi kronik rahatsızlığı bulunan mahpusların bilgilerinin yer aldığı panonun asılı olduğu görülmüş olup hasta mahremiyeti ilkesi bakımından uygun olmadığı değerlendirilen söz konusu uygulamanın sadece sağlık servisi personelinin görebileceği şekilde tatbik edilmesi.	<i>Kurum İdaresi</i>	Sağlık servisinde, bazı ilaç isimleri ile ilaçların uygulama yöntem ve sıklığına ilişkin bilgi notlarının olduğu panoda ziyaret tarihinde herhangi bir mahpusa ilişkin kişisel bilgiler bulunmamaktadır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	

<p>Engelli koğuşunda tutulan mahpusların tedavileri için gerekli olan pansuman malzemelerinin kendilerine tesliminde gecikme yaşanmasına mahal verilmemesi.</p>	<p><i>Kurum İdaresi</i></p> <p><i>Değerlendirme alınmamıştır.</i></p>	<p>Ziyaret tarihinde birebir görüşülen mahpuslardan, pansuman malzemelerinin kendilerine verilmesi gibi bir taleple karşılaşılma, Kurum sağlık personeli ile yapılan görüşmede de Kurumda bulunan herhangi bir mahpusun kendilerine ulaşmış bu yönde bir talebi olmadığı bilgisi verilmiştir.</p>
<p>Mahpusların sosyalleşmesi ve boş zamanlarını değerlendirmeleri amacıyla psiko-sosyal servis faaliyetleri ile eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesi, atölye ve grup çalışmalarının yapılması, iş meslek atölyelerinin tekrar faaliyete geçirilmesi.</p>	<p><i>Kurum İdaresi</i></p> <p><i>Yerine Getirildi</i></p>	<p>Kurumda mahpusların eğitimleri ile ilgili iş ve meslek edindirmeye yönelik atölyeler düzenlendiği ifade edilmiş, seramik, resim, çini, saz ve boncuk atölyelerinin bulunduğu görülmüştür. Ziyaret tarihinde seramik atölyesinin faal olduğu ve mahpuslara meslek edindirmeye yönelik saç-sakal kesimi ve bağlama eğitimlerinin devam ettiği öğrenilmiştir.</p>
<p>Aynı havalandırma alanlarını kullanan mahpusların yine aynı anda spor faaliyetlerine katılmasının pandemi tedbirlerine aykırılık teşkil etmeyeceği değerlendirildiğinden bu mahpusların beraber spor faaliyetine çıkarılma taleplerinin yerine getirilmesi.</p>	<p><i>Kurum İdaresi</i></p> <p><i>Yerine Getirildi</i></p>	<p>Sohbet hakkı ile açık ve kapalı spor salonlarından yararlanma hakkından yararlanacak mahpusların, 10 kişiyi geçmeyecek şekilde psiko-sosyal servis ve güvenlik ve gözetim servisinde ortak oluşturulan listeler çerçevesinde belirlendiği, ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü mahpusların da kendi üniteleriyle (aynı koridordaki diğer ağırlaştırılmış müebbet hükümlüleriyle birlikte) grup halinde yapılan etkinliklere katılabildiği öğrenilmiştir.</p>
<p>Mahpusların cezaevinde ürettikleri ürünleri satarak para kazanmalarına imkân</p>	<p><i>Kurum İdaresi</i></p>	<p>Ziyaret tarihinde, Kurum bünyesinde mahpusların yaptığı ürünlerin sergilenerek</p>

sağlayan sergi, stant vb. uygulamaların tekrar faaliyete geçirilmesi.	<i>Yerine Getirilmedi</i>	satıldığı stant ya da sergi gibi herhangi bir uygulamanın olmadığı ifade edilmiştir.
Uzun süre ayrı kalıp sohbet hakkından yararlanamayan mahpusların diğer mahpuslara göre psikolojik rahatsızlıklara yakalanma olasılığının yükseldiği hususu da göz önünde bulundurularak, sohbet hakkının uygun şartlarda mahpuslara kullandırılması.	<i>Kurum İdaresi</i>	Ziyaret tarihinde açık görüş salonlarında mahpuslara, en fazla 10 kişilik gruplar halinde sohbet hakkının kullandırıldığı görülmüş, birebir görüşülen mahpuslar tarafından da bu konuda herhangi bir sorun ileilmemiştir.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Bazı ceza infaz kurumlarında uygulanmaya başlanan ve mahpusların yargılandıkları mahkemelere hitaben yazdıkları dilekçelerin elektronik ortamda hazırlanmasına imkân veren bilgisayar odası uygulamasının Kurumda faaliyete geçirilmesinin değerlendirilmesi.	<i>Kurum İdaresi</i>	Kurumda 8 adet bilgisayardan müteşekkil bir bilgisayar odası mevcuttur. Ziyaret tarihinde odanın, asıl olarak eğitimine devam eden mahpusların çevrim içi olarak sınavlara katılımının sağlanması amacıyla kullanıldığı, bunun dışında mahpusların, Anayasa Mahkemesine başvurmak istemesi halinde de odanın kullandırıldığı belirtilmiştir. Ancak hem birebir görüşülen mahpuslardan hem de görevli personelden, mahpusların yargılandıkları mahkemelere hitaben yazdıkları her türlü dilekçenin hazırlanması için bilgisayar odasının kullandırılması gibi bir uygulamanın olmadığı öğrenilmiştir.
	<i>Kısmen</i>	

Hem mahpusların hem de ziyarete gelen yakınlarının güvenlik ve huzurunun sağlanması adına farklı görüşlere (genellikle farklı terör örgütü mensuplarından hükümlü) sahip mahpusların aynı anda açık görüşe çakartılmamasına özen gösterilmesi.	<i>Kurum İdaresi</i>	Kurum İdaresi tarafından açık görüş hakkında yararlandırılacak olan mahpusların Kurumun genel güvenliğini bozmayacak şekilde gruplandırıldığı, olası sataşmalara karşı her zaman açık görüş anında salonda 2 infaz ve koruma memurunun hazır edildiği ve salonların kamera ile izlendiği dile getirilmiştir. Keza ziyaret tarihinde görüşme sağlanan mahpuslardan da bu yönde bir şikâyet alınmamıştır.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Kapalı görüş süresinin mahpusun koğuştan çıktığı andan itibaren başlatılması yerine görüş süresinin hesaplanmasında fiili görüşmenin başladığı anın esas alınması.	<i>Kurum İdaresi</i>	Kapalı görüşlerde görüş süresinin, mahpusun koğuştan çıktığı andan itibaren değil mevzuata uygun olarak görüşmenin başladığı andan itibaren işletildiği ve fiili olarak 1 saat şeklinde uygulandığı hem görüşme sağlanan mahpuslardan hem de Kurum İdaresinden öğrenilmiştir.
	<i>Yerine Getirildi</i>	
Kurumdaki “internetten eğitim videolarının indirilip belirli saatlerde koğuş televizyonlarına yansıtılarak mahpuslara izlettirilmesinin” olumlu bir iyi uygulama örneği olduğu değerlendirilmekle birlikte yabancı mahpusların da isteği doğrultusunda eğitim videoları arasına Türkçe Dil Eğitimi videolarının da eklenmesi.	<i>Kurum İdaresi</i>	Ziyaret tarihinde Kurumda internetten indirilen eğitim videolarının koğuş televizyonlarından verilerek mahpuslara izlettirilmesi uygulamasının devam ettiği, eğitim videolarının ağırlıklı olarak dil bilgisi ve matematik alanında olduğu, söz konusu videolar arasına gitar ve bağlama eğitimine yönelik videoların da eklendiği görülmüş ancak Türkçe dil eğitimine ilişkin herhangi bir video tespit edilmemiştir.
	<i>Yerine Getirilmedi</i>	

<p>Ceza infaz kurumlarında salgın döneminde kısıtlanan “en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar eşleriyle kurumun bu tür ziyaretler için ayrılan bölümünde ve personelin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde uygulanması gereken eş görüşmesi ödülünün” pandemi tedbirleri çerçevesinde tekrar mahpuslara kullandırılmasının gözden geçirilmesi.</p>	<p><i>Adalet Bakanlığı</i></p> <hr/> <p><i>Yerine Getirildi</i></p>	<p>Kurumda Mayıs 2023’ten itibaren İdare ve Gözlem Kurulu kararınca ödül alması uygun görülen mahpuslara, eş görüşmesi ödülünün kullandırıldığı bilgisi belgelerle teyit edilmiştir.</p>
<p>Atipik Psikoz olduğu değerlendirilen mahpusun tek kişilik odada kaldığı ve gerçeklik algısının bozulduğu anlaşıldığından kendi kendine kalmasının uygun olmadığı düşünülmekte olup kişinin sağlık durumuna uygun başka bir kuruma nakledilmesi.</p>	<p><i>Adalet Bakanlığı</i></p> <hr/> <p><i>Değerlendirilmeye alınmamıştır.</i></p>	<p>Söz konusu mahpusun Kurumda rahatsızlandığı, çağrılan ambulansla hastaneye sevk edildiği ve hastanede tedavi altındayken vefat ettiği öğrenilmiştir.</p>
<p>Kurum dışına sevklerde Jandarma kolluk personeli tarafından yapılan mahpusların beden aramalarının mevzuata uygun şekilde yapılmasına özen gösterilmesi.</p>	<p><i>Jandarma Genel Komutanlığı</i></p> <hr/> <p><i>Yerine Getirildi</i></p>	<p>Ziyaret Heyeti tarafından mahpusların nakledilmeleri amacıyla jandarma personeline teslim alındığı anlara ait, farklı gün ve saatlerdeki birden çok kamera kaydı görüntüsü izlenmiştir. Görüntülerde, jandarma personeline eldiven takılarak mahpusların genel olarak üstünün arandığı, mahpusların ağızlarında herhangi bir kesici, delici alet olup olmadığına bakıldığı ve ağız</p>

		<p>içi arama hususunda elle herhangi bir müdahalede bulunulmadığı görülmüş, söz konusu aramanın kötü muamele yasağı bakımından ihlal teşkil etmediği ve mevzuata uygun olduğu anlaşılmıştır²⁴.</p>
<p>Ceza İnfaz Kurumu İdaresi tarafından önceden iletilen ihtiyaç listesindeki spor malzemelerinin Kuruma tedariki sağlanarak mahpuslara yönelik ıslah</p>	<p>Adana Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü</p>	<p>Ziyaret tarihinden 3 ay kadar önce, İl Müdürlüğü tarafından Kuruma masa tenisi ve langırt masalarının yanı sıra masa tenisi raketleri ve topları, futbol, basketbol ve voleybol topları, badminton setleri ve çeşitli ağırlıklarda dambıl takımları olmak üzere</p>

²⁴ 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Arama, Güvenlik Tatbikatı ve Sayım" başlıklı 34'üncü maddesinin ikinci fıkrası "Hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve bunun başka suretle tespitinin olanaksız olması durumunda, kurum en üst amirinin gerekli görmesi hâlinde, detaylı olarak veya beden çukurlarında aşağıda belirtilen usullere göre arama yapılabilir (...) Detaylı arama sırasında bedene dokunulmaması için gerekli özen gösterilir ve görevli tarafından eldiven kullanılır. Aranılan kişinin beden çukurlarında bir şeyin bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin bulunması hâlinde öncelikle, hükümlüden madde veya eşyanın kendisi tarafından çıkartılması istenir, aksi hâlde bunun zor kullanılarak gerçekleştirileceği bildirilir. Beden çukurlarındaki arama, cezaevi tabibi tarafından yerine getirilir." hükmünü haizdir. Beden çukuru kavramına vücudun hangi kısımlarının dâhil olacağı ayrıntılı olarak Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik hükümleri ile düzenlenmemiştir. 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğinin Tespiti Hakkında Yönetmelik'in "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde iç beden muayenesi ile dış beden muayenesinin tanımlarının yapıldığı görülmektedir. İç beden muayenesi, kafa, göğüs ve karın boşlukları ile cilt altı dokularının incelenmesi olarak tanımlanırken; dış beden muayenesi ise vücudun dış yüzeyi ile kulak, burun ve ağız bölgelerinin gözle ve elle yapılan yüzeysel tıbbî incelemesi olarak tanımlanmaktadır. Madde metninden anlaşılacağı üzere ağız bölgesi, dış beden muayenesi kapsamında tutulmuş olup Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in beden çukurları araması için öngördüğü koşulların ağız bölgesi için aranmayacağı değerlendirilmektedir.

Keza Yargıtay Ceza Genel Kurulu da 28/2/2017 tarihli, 2016/800 Esas ve 2017/120 Karar sayılı kararı ile 19/3/2019 tarihli, 2016/707 Esas ve 2019/220 Karar sayılı kararlarında "Arama; kişilerin konutları, iş yerleri, araçları, diğer yerleri, üstleri, eşyaları, özel kâğıtları, kullandıkları bilgisayar ve bilgisayar programları ile kütükleri üzerinde yapılmaktadır. Kişinin üstünde yapılan aramanın beden muayenesi boyutuna varmaması gerekir. Zira, beden muayenesi ve vücuttan örnek alınması aramadan farklı hükümlere tâbi kılınmış olup cinsel organlar veya anüs bölgesine bakılması iç beden muayenesi sayılmaktadır. Bu bölgeler haricindeki ağız, koltuk altı gibi beden boşlukları ile ayak, kol, saç arası gibi vücut bölgelerine tıbbî araç veya yöntemler kullanılmaksızın bakılması arama hükümlerine tabidir." diyerek ağız boşluklarına tıbbî araç kullanılmaksızın bakılmasının arama hükümlerine tabi olacağından bahsetmiştir.

Kurumumuz tarafından aynı konuda verilmiş kararlarda ise "Ağız bölgesi beden çukuru olarak kabul edilmemiştir. Ağız aramasının gerçekleştirilmesi için bir tıbbî araç gerekli değildir. Ağız içi aramaları, mahpusun ceza infaz kurumuna girişinde veya çıkışında kurumun güvenliğini tehlikeye düşürecek veya suç unsuru teşkil edebilecek bir cismin kuruma girişini önlemek amacıyla yapılan bir aramadır. Bu arama türünün insan onurunu zedeleyen bir uygulama olmadığı" (Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu [TİHEK], B. No: 2021/1072, K. No: 2022/663, 22/9/2022, para. 15), "Koltuk altı gibi beden boşlukları ile ayak, kol, saç arası gibi vücut bölgeleri ve başvuru konusu özelinde de 'ağız', Yargıtay tarafından beden çukuru olarak değerlendirilmediğinden" (TİHEK, K. No: 2023/511, para. 21) bahsedilmiş ve ağız içi araması uygulamasının ve bunun jandarma personeli tarafından gerçekleştirilmesinin kötü muamele yasağının ihlali olmadığına karar verilmiştir.

fonksiyonunun devamına katkıda bulunulması.	<i>Yerine Getirildi</i>	birçok spor malzemesinin gönderildiği görülmüştür.
---	-----------------------------	--

C. Tavsiyeler

1. Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

157. Kişiler arası iletişim yeteneğinin geliştirilmesi için personelin hizmet içi eğitim müfredatına kriz müdahalesi eğitimi, psiko-sosyal eğitim gibi özel eğitimlerin dâhil edilmesi **tekiden**²⁵,

158. Kurumda bulunan yumuşak odalarının temizliğinin yapılması ve boş olduğu zamanlarda havalandırılmasının sağlanması **tekiden**²⁶,

159. Mahpusların cezaevinde ürettikleri ürünleri satarak para kazanmalarına imkân sağlayan sergi, stant vb. uygulamaların tekrar faaliyete geçirilmesi **tekiden**²⁷,

160. Kurumda bulunan bilgisayar odasının, mahpusların yargılandıkları mahkemelere hitaben yazdıkları dilekçelerin elektronik ortamda hazırlanmasına imkân verecek şekilde kullanılması **tekiden**²⁸,

161. Kurumdaki “internetten eğitim videolarının indirilip belirli saatlerde koğuş televizyonlarına yansıtılarak mahpuslara izlettirilmesinin” olumlu bir iyi uygulama örneği olduğu değerlendirilmekle birlikte yabancı mahpusların da isteği doğrultusunda eğitim videoları arasına Türkçe Dil Eğitimi videolarının da eklenmesi **tekiden**²⁹,

162. Hijyenin sağlanabilmesi için yumuşak odalardaki tuvaletlere mahpusların kendisine zarar vermesini önleyecek şekilde sifon sisteminin kurulması,

²⁵ AİÖK, CPT Standarts /Inf (2001)16, para. 26 :“İnsani bir cezaevi sisteminin temel taşı, mahkûmlarla ilişkilerinde doğru yaklaşımın ne olması gerektiğini bilen, işini sadece bir görev değil meslek olarak gören, iyi seçilmiş ve eğitilmiş cezaevi personeli olmuştur. Mahkûmlarla olumlu ilişkiler kurmak, bu mesleğin temel özelliği olarak görülmelidir.”

²⁶ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 19.1: “Cezaevlerinin bütün bölümleri her zaman gerekli şekilde bakımlı ve temiz tutulmalıdır.”

²⁷ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 26.2/3 ve Birleşmiş Milletler Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar, Kural 96.2 ve 98.1: “Tutuklu ve hükümlülere yeterli düzeyde ve faydalı çalışma imkânı sağlanmalı; mümkünse yapılan çalışma, tutuklu ve hükümlülerin serbest kaldıktan sonra gelir elde etme kapasitesini kaybetmemesini, hatta geliştirmesini sağlamalıdır.”

²⁸ BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Kuralları), Kural 57. “Mahpusların şikâyet ve talep hakkını kullanabilmesi, hatta isterse bu hakkı anonim bir şekilde kullanmasının sağlanması için koruyucu önlemler alınır.”

²⁹ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 37.1 : “Yabancı uyruklu mahpusların farklı ihtiyaçlarını karşılamak için pozitif önlemler alınmalıdır.”

163. Yumuşak odalarda bulunan tuvalet taşlarının yumuşak malzeme ile kaplanması,

164. Yumuşak odalarda mahremiyetin sağlanması amacıyla kameraların tuvaletin bulunduğu alanı görmeyecek şekilde konumlandırılması veya görüntünün tuvaleti gören kısımlarının dijital olarak kapatılması gibi önlemlerin alınması,

165. Ziyaret tarihinde yumuşak odada tutulanların kaydına dair defterin incelenmesi esnasında bir mahpusun 2 gün kesintisiz şekilde yumuşak odada tutulduğu tespit edilmiş ve söz konusu sürenin çok uzun olduğu değerlendirilmiştir. Bu itibarla mahpusların, yumuşak odada tutulmasını gerektiren sebebin uzun sürmesi halinde, mevzuata uygun olarak yumuşak oda kullanımına son verilmesi ve hastaneye sevklerinin sağlanması³⁰,

166. Adalet Bakanlığı tarafından mahpuslara yönelik hazırlanan bilgilendirme kitapçıklarının tüm mahpuslara anlayacakları dillerde dağıtımının yapılması³¹,

167. Kurumdaki mahpuslara dağıtılan yemeğin eşit porsiyonlarda verilmesinin sağlanması,

168. Kurumda dış tedavisine yönelik olarak kullanılmak üzere bir röntgen cihazının temin edilmesi,

169. Kurumda bulunan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını infaz eden mahpusların spor ve sohbet hakkından yararlandırılmalarında olduğu gibi iyileştirme faaliyetleri çerçevesinde Kurumda grup halinde düzenlenecek kurslara yine kendi ünitelerinde bulunan mahpuslarla birlikte katılımlarına izin verilmesi hususunun değerlendirilmesi ve gereklyse Kurum İç Yönergesinin değiştirilmesi,

---

³⁰Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 14/5/2019 tarihli ve 77204178-207.04.02/5747/78351 sayılı "Yumuşak malzeme ile hazırlanan odaların kullanımı" konulu yazısına göre "Hükümlü ve tutukluların bu odalara 'saatlerle' ifade edilebilecek sürelerle konulması ve durumunda bir değişiklik olması halinde söz konusu odalardan derhal çıkarılarak odasına veya konumuna uygun bölüme alınması,

(...)

Yumuşak malzeme ile kaplı odaların bir tedavi ortamı olmadığı dikkate alınarak hükümlü ve tutuklunun... sağlık durumunun gerektirdiği başta hastaneye sevk olmak üzere her türlü işlemin geciktirilmeksizin yerine getirilmesi hususlarında... gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi" talep edilmiştir.

³¹ Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 30.1 ve 30.2: "Kuruma kabulde ve daha sonra gereken sıklıkta, tüm mahpuslar anlayacakları bir dilde cezaevi disiplinini sağlayan düzenlemeler ile cezaevindeki hakları ve yükümlülükleri hakkında yazılı ve sözlü olarak bilgilendirilmelidir. Mahpusların, kendilerine verilen bilgilerin yazılı bir nüshasını muhafaza etmelerine izin verilmelidir."

Nelson Mandela Kuralları, Kural 54: "Kabul edildikten sonra, her mahpusa ivedilikle aşağıdakilerle ilgili yazılı bilgi verilir:

a) Ceza infaz kurumu kanunu ve geçerli ceza infaz kurumu düzenlemeleri;

b) Resmi bilgi arama yöntemleri, hukuki yardım programlarını da kapsayan hukuki danışmanlık, ve talep veya şikayetlerin yapılmasına ilişkin usuller de dahil olmak üzere hakları;

c) Uygulanacak disiplin cezaları da dahil olmak üzere yükümlülükleri; ve

d) Mahpusun ceza infaz kurumu hayatına uyum sağlaması için gereken diğer tüm konular." Nelson Mandela Kuralları, Kural 55.1: "54'te belirtilen bilgiler ceza infaz kurumu sakinlerinin ihtiyaçlarına uygun olarak en yaygın kullanılan dillerde sunulur. Mahpus bu dillerden hiçbirini anlamıyorsa, çeviri yardımı sağlanmalıdır."

170. Mahpuslara, Kurumun merkezi yayın sistemi üzerinden verilen eğitim programlarının saatlerine ilişkin olarak düzenli aralıklarla Kurum genelinde bilgilendirme yapılması,

hususları tavsiye edilmektedir.

2. Adana İl Sağlık Müdürlüğüne Tavsiye

171. Acil müdahale gerektiren durumlarda ambulansın Kuruma daha kısa sürede ulaşabilmesi amacıyla Sarıçam Ceza İnfaz Kurumu Kampüsüne yakın bir noktaya 112 Acil Yardım İstasyonu kurulması³²,

hususları tavsiye edilmektedir.

3. Adalet Bakanlığına Tavsiye

172. Kurumda genel bir tadilat yapılması halinde tek kişilik odalara mutfak alanının eklenmesi ve inşa edilecek olan yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarındaki veya diğer kapalı ceza infaz kurumlarının yüksek güvenlikli bölümlerindeki tek kişilik odaların da mutfak alanına sahip olacak şekilde tasarlanması,

hususları tavsiye edilmektedir.

---

³² AIÖK, CPT Standarts /Inf (93)12, “Doktora erişim”, para. 34: “Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir.”

Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 27.1: “Acil durumlarda tüm ceza infaz kurumları tıbbi yardıma derhal erişim sağlayacaktır. Özel muamele veya ameliyatı gerektiren mahpuslar ihtisas kurumlarına veya sivil hastanelere sevk edilecektir.”